



Lapset puheeksi -lokikirja lapsille ja nuorille vastaanotto- ja maahanmuutto- palveluissa

Helsingissä 1.6.2020

mieli
Suomen Mielenterveys ry



TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

European unionin tuella

Lokikirjat perheille ja ilman huoltajaa turvapaikkaa hakeville lapsille ja nuorille on kirjoitettu erityisesti vastaanottopalveluihin, mutta niitä voidaan käyttää myös muissa maahanmuuttajien palveluissa. Ne perustuvat Lapset Puheeksi –menetelmän periaatteisiin ja teoreettiseen taustaan, aikaisempiin lokikirjoihin ja niistä saatuihin kokemuksiin sekä vuosina 2017-2019 tehtyyn kehittämistyöhön hankkeessa *Lapset puheeksi vastaanottopalveluissa*. Hanke tehtiin Maahanmuuttoviraston (Migrin) ja Mieli ry:n yhteistyönä. Virpi Valiola oli hankejohtajana vastuussa hankkeen organisoinnista ja Lapset puheeksi –työn levittämisestä ja juurruttamisesta Migrin toimintoihin ja vastaanottopalveluihin. Tytti Solantauksen ja Bitta Söderblomin vastuulla oli Lapset puheeksi –työn ja menetelmän kehittäminen vastaamaan vastaanottotyön ja perheiden tarpeita, sekä lokikirjojen muokkaaminen vastaavasti.

Hanketta rahoitti Euroopan turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF), josta suuret kiitokset.


Lämpimät kiitokset kaikille perheille ja nuorille, jotka osallistuivat LP-menetelmän pilotointiin ja kehittämiseen samoin kuin hankkeessa mukana olleille vastaanottokeskuksille ja niiden työntekijöille. Työskentely ja kokemusten jakaminen kanssanne ovat auttaneet meitä ymmärtämään sekä turvapaikan hakijoita, että vastaanottopalvelujen arkea. Sitä ymmärrystä on pyritty nivomaan näihin lokikirjoihin.

Lokikirjoja kehitetään edelleen syntyvän kokemuksen myötä. Voitte antaa palautetta Bitta Söderblomille ja Tytti Solantaukselle, etunimi.sukunimi@mieli.fi

Helsingissä 1.6.2020



Tytti Solantaus,
Hankkeen senioriasiantuntija
Mieli ry



Bitta Söderblom
Hankkeen hankeasiantuntija
Mieli ry

Lapset puheeksi -keskustelu lapsille ja nuorille vastaanotto- ja maahanmuuttopalveluissa © Tytti Solantaus ja Bitta Söderblom

Lapset puheeksi -neuvonpito © Mika Niemelä ja Tytti Solantaus

SISÄLLYSLUETTELO

Tervetuloa Lapset puheeksi -työskentelyyn	Sivu 5
Lapset puheeksi -työskentely alkaa: Kutsu työskentelyyn ja työmenetelmän esittely	Sivu 7
Lapset puheeksi -keskustelu:	
• I Aloitus	Sivu 9
• II Arkipäivän sujuminen	Sivu 9
• III Omat ystävät ja vapaa-aika	Sivu 11
• IV Nuoren mieliala ja vointi	Sivu 12
• V Läheiset ja kotimaan asiat	Sivu 13
• VI Koulu tai opinnot	Sivu 14
• VII Sitten vielä	Sivu 16
• VIII Toimintasuunnitelma	Sivu 16
• LP -neuvonpidon suunnittelu	Sivu 17
LP neuvonpito	Sivu 19
Liite 1: Yhteinen ymmärrys ja toiminta	Sivu 21



TERVETULOA LAPSET PUHEEKSI –TYÖSKENTELYYN!

Sinulle on ehdotettu Lapset puheeksi –keskustelua yhdessä oman työntekijäsi kanssa. Tätä keskustelua tarjotaan kaikille yksin turvapaikkaa hakeville nuorille osana vastaanottopalvelujen normaalia toimintaa. Tässä kerromme lyhyesti, mistä on kysymys.

Lapset puheeksi (LP) -työskentelyssä sinä ja työntekijäsi keskustellette miten arkipäivä ja asiat sujuvat nyt, kun asut nuorten yksikössä. Keskustelussa kohdistetaan erityistä huomiota asioihin, jotka sujuvat hyvin ja ovat tärkeitä sinun kannaltasi ja mietitään, voitaisiinko niitä tukea tai lisätä. Pohditaan myös asioita, jotka ovat vaikeita tai joista on sinulle harmia ja miten niissä voisi toimia parhain päin. Työntekijä puolestaan kertoo omasta työstään ja yksikön toiminnasta. Saat kuulla sekä yksikön mahdollisuuksista, että siitä, mikä ei ole mahdollista yksikön puitteissa. Keskustellette myös teidän välisestä yhteistyöstä ja mitä toiveita sinulla on sen suhteen. Sinä ja työntekijäsi opitte ehkä tuntemaan ja ymmärtämään toisianne uudella tavalla.

Kaiken päämääränä on sinun hyvinvointisi ja hyvä yhteistyö oman työntekijäsi kanssa. Pyrkimys olisi, että elämäsi nuorten yksikössä sujuisi hyvin ja olisi myös mukavaa.

Lapset puheeksi –työskentely koostuu yhdestä tai kahdesta LP –keskustelusta työntekijän kanssa ja toimintasuunnitelman toteuttamisesta tapaamisten jälkeen osana tavallista arkea. Keskusteluissa noudatetaan ns. lokikirjassa olevaa keskustelurunkoa. Sen teemat koskettavat arkipäivää nuorten yksikössä, kavereitten kanssa ja koulussa. Keskustellaan myös – mikäli haluat - millaista elämä oli, mitkä asiat olivat tärkeitä ja mistä pidit ennen Suomeen tuloa ja mikä huolettaa nyt. Tämä siksi, että työntekijä voisi ymmärtää sinua paremmin. Hänen on tärkeää tietää, minkälaisia erilaisuuksia ja muutoksia olet joutunut kohtaamaan täällä Suomessa, esimerkiksi koulunkäynnissä, ja mitä ne ovat mahdollisesti sinulle merkinneet.

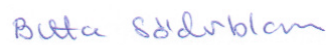
Jos keskustelussa päädytään siihen, että tarvitaan muita mukaan toteuttamaan joitakin tärkeitä asioita, kutsutaan heidät LP –neuvonpitoon. Neuvonpito voi koskea monia asioita harrastuksen aloittamisesta aina avun saamiseen masennukseen ja ahdistukseen. Neuvonpidossa tehdään suunnitelma, miten kyseisten asioiden suhteen toimitaan. Olet itse neuvonpidossa mukana ja voit vaikuttaa siihen, mitä sovitaan.

LP –keskusteluja käydään suomalaisten lasten ja nuorten kanssa monessa yhteydessä, esimerkiksi kouluissa ja terveydenhoidossa. Olet yksi monista! Toivottavasti keskustelusta tulee antoisa ja myös hyödyllinen.

Ystävällisin terveisin,



Tytti Solantaus



Bitta Söderblom

LAPSET PUHEEKSI -TYÖSKENTELY ALKAA

Kutsu työskentelyyn ja työmenetelmän esittely nuorelle

Alla oleva esittelyrunko voidaan toteuttaa kokonaan tai osa siirtää ensimmäiseen LP- tapaamiseen.

Lapset puheeksi (LP) -työskentelyn tarkoitus ja kulku selvitetään nuorelle selkeästi ja melko yksinkertaisesti ottaen huomioon nuoren ikä ja kokonaistilanne. Ei pitkiä monologeja ja esim. lokikirja ja käsitteet vahvuudet ja haavoittuvuudet voidaan selittää tarkemmin myöhemmin.

1. Menetelmän tarkoitus on tukea lasten/nuorten **suotuisaa kehitystä, hyvinvointia ja ehkäistä mahdollisia ongelmia** räätälöimällä lapsen/nuoren arkipäivä häntä tukevaksi
2. Lapset puheeksi -keskustelun kuluessa **nuori ja työntekijä tutustuvat toisiinsa ja syntyy laajempi ymmärrys nuoren tilanteesta, jonka pohjalle tehdään suunnitelma toiminnaksi**
3. **Lokikirja.** Keskustelussa käytetään apuna **lokikirjaa**, jossa on keskustelun teemat. **Lokikirja esitellään ja annetaan nuorelle, jos vastaava käänös on olemassa.**

Menetelmän kulku

1. **LP -keskustelu nuoren arjesta ja toimintasuunnitelman teko.** Keskustellaan lokikirjan mukaisesti arkipäivän kulusta, tunnistetaan siihen liittyvät vahvuudet ja haavoittuvuudet.

Toimintasuunnitelmassa pohditaan ja päätetään, miten vahvistaa ja vaalia lapsen/nuoren elämän tärkeitä vahvuuksia. Samoin mietitään, mitä haavoittuvuuksia suhteen voidaan tehdä.

2. **LP -neuvonpito.** Jos suunnitelman toteuttamiseen tarvitaan muita, kutsutaan heidät neuvonpitoon. Kyseessä voi olla sukulainen, opettaja, vapaaehtoistyöntekijä, ehkä harrastuksen ohjaaja. Neuvonpidossa päätetään mitä itse kukin tekee asioiden eteenpäin viemiseksi
3. LP-työskentelyyn osallistuminen on nuorille **vapaaehtoista**, siihen ei veloiteta.
4. **Sovitaan LP -keskustelun aika.**

MUISTIINPANOT



Lapset
puheeksi

-keskustelu

I ALOITUS

1. Ensin pieni jutteluhetki
2. Nuorelle kerrotaan
 - i. LP on osa vastaanottopalveluja ja kaikilla on mahdollisuus osallistua siihen
 - ii. LP ei liity turvapaikan hakuun
 - iii. LP –keskusteluja käydään oppilaiden kanssa myös kouluissa ja muualla
3. Työskentelyn **tarkoitus ja kulku** kerrataan tarpeen mukaan
4. Aloitetaan keskustelu nuoren arjesta ja elämäntilanteesta

II ARKIPÄIVÄN SUJUMINEN KOTONA NUORTEN YKSIKÖSSÄ

1. **Kerro vähän itsestäsi** - minkälainen nuori olet? Oletko ehkä enemmän hiljainen ja miettelias, vai nautitko seurasta, menemisestä ja tekemisestä ...

Oletko samanlainen nyt kuin ennen tänne tuloa, vai erilainen?

Jos olet erilainen, millä tavalla? ...Mistä se mahtaa johtua?

Entä työntekijän näkemys nuoresta?

2. **Miten päivät sujuvat, minkälainen on tavallinen arkipäivä? Entä viikonloput?**

Vahvuus: arki on säännöllistä, monipuolista, vaihtelevaa, koulu /opinnot / työ

Haavoittuvuus: päivät yksitoikkoisia, aika käy pitkäksi, ei mielekästä tekemistä

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

3. **Mistä nautit, mikä tuottaa iloa?**

Nuorelle: Entä mistä nautit kotimaassa? Työntekijälle: Onko näihin mahdollisuutta täällä?

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

MUISTIINPANOT

4. Nuori ja ilmapiiri alaikäisyksikössä

Vahvuus: mukava ilmapiiri, yhteistä toimintaa/ naurua/ lloa; on seuraa halutessa; ristiriidoista selvittää

Haavoittuvuus: etäisyyttä, erillisyyttä, yksinoloa; riitoja/ kiusaamista/ käsiksi käymistä; rasismia; ristiriitoja ei selvitetä

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

5. Arkisten rutiinien ilmapiiri ja sujuminen

	Nuori	Työntekijä
Päivärytmi	V/H	V/H
Lepo ja nukkuminen	V/H	V/H
Syöminen, ruoanlaitto	V/H	V/H
Vaatteet (myös pesu) ja pukeutuminen	V/H	V/H
Hygienia	V/H	V/H
Ulkoilu, liikunta	V/H	V/H
Rahan käyttö	V/H	V/H

6. Nuoren ja omaohjaajan suhde ja yhteistyö

Mitä yhteistyö pitää sisällään? Onko toiveita? Molempien kokemukset

Vahvuus: luottavainen suhde ja helppo lähestyä puolin ja toisin

Haavoittuvuus: etäisyys, varovaisuus, epäluottamus

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

7. Entä yhdessäolo ja kanssakäymien henkilökunnan kanssa ylipäätään?

Toiminta, yhdessäolo, asioiden hoitaminen? Jos on ristiriitoja, miten niissä toimitaan ja miten niitä selvitetään?

Vahvuus: avoin ilmapiiri; helppo lähestyä puolin ja toisin; nuori saa tarvitessaan apua; ristiriitoja pystytään selvittämään

Haavoittuvuus: etäisyyttä; vaikea lähestyä puoli ja toisin; rasismia; ristiriitoja vaikea selvittää; nuori kokee olevansa käskytetty

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

8. Säännöt ja molemminpuolinen toiminta niiden suhteen

Vahvuus: säännöistä pidetään kiinni, mutta tarvittaessa joustetaan puolin ja toisin

Haavoittuvuus: säännöistä tulee kiistaa, haukkumista, kiinnikäymistä, asioita ei pystytä sopimaan

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

III OMAT YSTÄVÄT JA VAPAA-AIKA MYÖS YKSIKÖN ULKOPUOLELLA

1. Toiminta vapaa-aikana

Mitä teet vapaa-aikana? Minkälaisia tekemisiä/ harrastuksia oli kotimaassa?

Työntekijälle: Olisiko näitä mahdollisuus jatkaa tavalla tai toisella Suomessa?

Vahvuus: on innostusta/ mielenkiintoa; toimintaa/ halua toimintaan

Haavoittuvuus: halua on muttei mahdollisuuksia; ei ole halua; toimintaa on, mutta se ei ole rakentavaa

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

2. Ystävät kotipiirissä tai sen ulkopuolella

Onko ihmisiä, joiden kanssa viihdyt, vietät aikaa, teet asioita?

Entä miten oli kotimaassa? Oliko ystäviä, mitä teitte? Olisiko näihin mahdollisuutta Suomessa – ideoita toimintasuunnitelmaan

Vahvuus: nuorella on ystäviä, yhteistä tekemistä

Haavoittuvuus: ei ole ystäviä, nuori on yksinäinen, kaipaa seuraa

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

3. Netin, pelien ja sosiaalisen median käyttö

Vahvuus: tuottaa iloa, käytön määrä on kohtuullinen ja hallinnassa

Haavoittuvuus: pelit yms. auttavat kuluttamaan aikaa, mutta passivoivat; riippuvuus netistä; sisältö huolta herättävää

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

MUISTIINPANOT

IV NUOREN MIELIALA JA VOINTI

1. Minkälainen on vointisi?

Vahvuus Haavoittuvuus

Oletko ollut terveenä vai sairastellut?

2. Minkälainen on mielialasi?

Miten hyvä mieli/paha mieli näkyy sinussa/nuoressa? Mikä saa sinut hyvälle tuulelle? Entä pahalle tuulelle? Miten työntekijä näkee tämän ja mitä teet?

Nuori

Vahvuus

Haavoittuvuus

Työntekijä

Vahvuus

Haavoittuvuus

3. Masennus ja ahdistus

Toivottomuutta, syvää alakuloa, ahdistuskohtauksia, pelkoja, voimattomuutta, aloitekyvyttömyyttä, ärtyneisyyttä?

Ruokahaluttomuutta, univaikeuksia?

Milloin nämä ovat pahimmillaan? Mikä niihin helpottaa?

Mitä työntekijä on huomannut?

Merkitään tärkeänä asiana toimintasuunnitelmaan

Nuori

Haavoittuvuus

Työntekijä

Haavoittuvuus

4. Silloin kun ihminen on stressaantunut, tulee herkästi kiukunpuuskaa, äkkipikaisuutta tai eristäytymistä. Miten sinulla? Mitä silloin teet? Työntekijälle: Mitä sinä teet?

Miten tilanteesta selvittää? Mikä auttaa?

Nuori

Vahvuus

Haavoittuvuus

Työntekijä

Vahvuus

Haavoittuvuus

5. Onko jotain, mikä omassa itsessäsi tai voinnissasi sinua huolestuttaa? Entä onko työntekijällä jotain mistä haluaisit keskustella?

Esim. nuorella on erikoisia tai huolestuttavia ajatuksia, puheita, tunnereaktioita tai toimintaa, itsensä satuttamista, väkivallan ja päihteiden ihannoitua tai käyttöä, muuta?

Nuori

Haavoittuvuus

Työntekijä

Haavoittuvuus

6. Onko ollut tarvetta saada apua - oletko saanut? Haavoittuvuus: on tarvetta, eikä ole saatu riittävästi apua.

V LÄHEISET JA KOTIMAAN ASIAT

1. Haluaisitko kertoa jotain perheestäsi/läheistäsi? Lapsuudesta?

Onko sinulla läheisiä Suomessa tai lähialueilla?

... sanoit aikaisemmin, että olet hiljainen/vilkas, oletko tullut äitiisi vai isääsi?

Haluaisitko kertoa jotain lapsuudestasi? Minkälaisista asioista teitte, kun olit pieni, entä sitten nyt vanhempana?

2. Miten pidätte yhteyttä? Mitä yhteydenpito merkitsee? Vahvuus Haavoittuvuus

Vahvuus: yhteydenpito toimii; läheisestä on iloa ja tukea

Haavoittuvuus: ei ole läheisiä; välit läheiseen ovat ristiriitaiset tai poikki

3. Mitä läheisille kuuluu? Kuulumisten jakaminen Vahvuus Haavoittuvuus

Vahvuus: hyviä asioita; hyvät ja huonot uutiset jaetaan omaohjaajan/ ystävien tms. kanssa

Haavoittuvuus: vaikeuksia; huolia ei jaeta; nuori sulkeutuu

4. Painavatko huolet mieltä?

Mieliala, uni, keskittyminen, ruokahaluttomuus...?

Haavoittuvuus

5. Mikä auttaa huoliin / ikävään, unettomuuteen...? Vahvuus Haavoittuvuus

Mikä kotona auttoi huolissa... mitä itse teit, mitä muut?

Auttoiko keskusteleminen/ toiminta ja tekeminen, jotta mieli kevenisi?

Nuoren kertoma kodista antaa työntekijälle tietoa siitä, mikä häntä voisi auttaa

Merkitään tärkeänä asiana toimintasuunnitelmaan

Vahvuus: nuori osaa kertoa, mikä voisi auttaa

Haavoittuvuus: nuori ei osaa kertoa; mikään ei tunnu auttavan

MUISTIINPANOT

6. Työntekijä: Mitä minä voisin tehdä, kun sinulla on paha olo?

Entä yksikön muut aikuiset ja nuoret?

Asia merkitään tärkeänä asiana toimintasuunnitelmaan

Vahvuus: on asioita, joita voidaan tehdä

Haavoittuvuus: nuori kokee, ettei mikään auta

VI KOULU TAI OPINNOT

Keskustelun kuluessa pohditaan suomalaisen ja kotimaan koulun eroja. Jos nuori on ollut töissä tai katulapsena, muttei ei koulussa, keskustellaan näiden merkityksestä hänelle

1. Minkälaista koulua kävit kotimaassa? Miten se erosi suomalaisesta koulusta? Mistä sinä pidit vanhassa koulussasi?

2. Jos olit töissä, mitä teit? Minkälaisia tehtäviä suoritit? Mitä siitä pidit? Miten oli palkan kanssa?

Kertoisitko ajastasi katulapsena? Mitä hän teit, miten tulit toimeen, miten sait ruokaa, yösijaa jne.

Vahvuus: nuori suoriutui hyvin työssään; auttoi perheen elatuksessa; sai kiitosta; nuori selvisi katulapsena, sai ystäviä, töitä, ruokaa ja yösijaa; joutui varastamaan yms, mikä on jäänyt

Haavoittuvuus: työ oli liian rankkaa, ei saanut kiitosta; katulapsena koki nälkää, kylmää, väkivaltaa; joutui varastamaan, mitä ilmenee edelleen

Näissä tilanteissa on usein sekä vahvuuksia että haavoittuvuuksia

Nuori	Vahvuus	Haavoittuvuus
Työntekijä	Vahvuus	Haavoittuvuus

3. Koulussa-/työssäkäynti nyt

Vahvuus: nuori käy koulua / on töissä

Haavoittuvuus: nuori ei käy koulua; ei ole töissä

4. Motivaatio ja viihtyminen

Mitä ajattelet, onko koulun- tai työssäkäynti tärkeää?

Menetkö mielelläsi kouluun/töihin? Viihdytkö?

Onko jotain mistä erityisesti pidät? Mistä pidit kotimaassa?

- | | | |
|---|--|--|
| 5. Koulun ja työssäkäynnin rutiinit
Kotoa lähtö ja paluu, koulu-/työmatka
Osallistuminen, poissaolot, myöhästymiset
Kotiläksyt | Vahvuus
Vahvuus
Vahvuus
Vahvuus | Haavoittuvuus
Haavoittuvuus
Haavoittuvuus
Haavoittuvuus |
| 6. Miten suomen kielen opiskelu sujuu?
Onko mitään mahdollisuuksia harjoittaa suomea? | Vahvuus | Haavoittuvuus |
| 7. Opintojen/töiden sujuminen ylipäättään
Onko joku aine/ työtehtävä, josta erityisesti pidät? | Vahvuus | Haavoittuvuus |
| 8. Suhteet muihin koululaisiin/työkavereihin
Onko tullut tuttuja, entä kavereita?
Vahvuus: myönteistä kanssakäymistä, on kaveri tai kavereita; apua tarvittaessa
Haavoittuvuus: ei saa apua; torjuntaa; kiusaamista; rasismia; nuori kokee olevansa ulkopuolinen/torjuttu | Vahvuus | Haavoittuvuus |
| 9. Nuoren ja opettajan/ esimiehen suhde
Vahvuus: opettaja/esimies tukee ja arvostaa nuorta; antaa apua tarvittaessa
Haavoittuvuus: opettaja/esimies ei tue; apua on vaikea saada | Vahvuus | Haavoittuvuus |
| 10. Nuorten yksikön ja koulun/työpaikan yhteistyö
Vahvuus: yhteistyö toimii riittävästi
Haavoittuvuus: yhteistyötä ei ole tai se ei toimi | Vahvuus | Haavoittuvuus |

MUISTIINPANOT

VII SITTEN VIELÄ

1. Onko jotain josta haluaisit/te vielä keskustella?

Nuori? Työntekijä?

2. Nuoren tulevaisuuden suunnitelmat

Vahvuus

Haavoittuvuus

Vahvuus: nuorella on ajatuksia/ kiinnostuksen kohteita/ suunnitelmia

Haavoittuvuus: nuorella ei ole tulevaisuuden näkymiä eikä suunnitelmia

3. Toiveita ja ideoita yksikön toiminnan suhteen?

Nuori? Omaohjaaja / työntekijä? Toimintasuunnitelmaan!

VIII TOIMINTASUUNNITELMA

- Aloitetaan vahvuuksista. Keskustellaan ja kirjataan, mitä tehdään.

Tarvitaanko lisää tekijöitä? _____

- Siirrytään haavoittuvuuksiin ja niihin liittyvään toimintaan

Tarvitaanko lisää tekijöitä? _____

Jos toimintasuunnitelman toteuttamiseen tarvitaan lisää tekijöitä, jatketaan Neuvonpidon suunnitteluun. Muussa tapauksessa siirrytään kohtaan **IX TAPAAMISEN LOPETUS**

LP -NEUVONPIDON SUUNNITTELU

1. Neuvonpidossa tehdään vastaava suunnitelma toiminnaksi kuten yllä, mutta tekijöitä on useampi.
2. Sovitaan työskentelyn aiheet ja tulevan toiminnan kohteet (ko. vahvuudet ja haavoittuvuudet). Sovitaan, kuka kertoo työstettävistä asioista. Samalla sovitaan myös asioista, joista nuori ei halua puhuttavan.
3. Sovitaan kutsuttavat, tapaamisen aika ja kuka kutsuu kenet

Työskentelyn aiheet, kutsuttavat ja kuka kutsuu

IX TAPAAMISEN LOPETUS

Nuoren ja työntekijän kokemukset keskustelusta.

Kiitokset!

MUISTIINPANOT



· neuvonpito

1. Puheenjohtaja (usein Lp -keskustelun vetäjä) toivottaa osallistujat tervetulleiksi. Esittely.
2. Puheenjohtaja kertoo tapaamisen kulun ja miten se on valmistelu.
3. Puheenjohtaja (myös nuori voi sen tehdä, jos haluaa) kertoo sovituista toiminnan kohteista (ko. vahvuudet ja haavoittuvuudet)
4. Yhteinen keskustelu, jossa tarkennetaan asioita, ideoidaan toimia ja konkretisoidaan ne
5. Kirjoitetaan muistio sovituista toimista (Aiheet, malli alla) ja annetaan osallistujille
6. Sovitaan seurannasta ja sen ajankohdasta. Seurantatapaamisessa käydään läpi nuoren tilanne, tehdyt toimet ja niiden vaikutus sekä päätetään, mitä jatkossa tarvitaan. Päätökset kirjataan uuteen muistioon, joka annetaan kaikille mukaan.
Neuvonpitojen välinen aika ja määrä riippuvat nuoren tilanteesta. Hyvässäkin tilanteessa suositellaan yhden seurannan järjestämistä, jotta voidaan todeta mitä yhteisvoimin on saatu aikaan ja ettei tapaamisiin ole enää tarvetta.
7. Puheenjohtaja tekee yhteenvedon, kiittää osallistujia ja päättää tapaamisen.

LP -Neuvonpito _____ (pvm) Muistioon kirjataan sovitut asiat ja tekijät.

_____ pvm	Aihe 1: Aihe 2: Aihe 3:	Seurannan ajankohta
Osallistujat	Mikä (konkreettinen teko) / Milloin (esim. päivämäärä, kellonaika)	



Liite 1. Nuorelle ja työntekijälle Tytti Solantaus 1.6.2020

YHTEINEN YMMÄRRYS JA TOIMINTA

Yhteinen ymmärrys tarkoittaa sitä, että yhdessä elävät tai työskentelevät ihmiset ymmärtävät toinen toisensa reaktioita ja tapoja toimia. Nuorten¹ vastaanottoyksikössä se tarkoittaa sitä, että aikuiset ymmärtävät nuorta, mistä on kysymys nuorten erilaisissa tunnereaktioissa ja käyttäytymisessä ja nuoret kokevat tulevaisuutta ymmärretyksi. He saavat tukea ja kannustusta sekä ymmärtävät puolestaan aikuisten toimintaa. Yhteisen ymmärryksen edellytys on luottamus toinen toiseen ja molemmin puolinen mahdollisuus keskustella sekä iloista että ristiriidoista ja mieltä askarruttavista asioista.

Nuoren ja työntekijän välistä ymmärrystä rakennetaan LP-keskustelussa, kun pohditaan nuoren arkipäivää, iloja ja suruja niin omassa yksikössä kuin koulussa ja kaveripiirissä. Lopuksi mietitään, miten hyviä asioista voisi vahvistaa tai lisätä ja miten toimia vaikeuksissa. **Yhteinen ymmärrys luo pohjan nuoren ja työntekijän yhteistyölle, arkipäivän sujumiselle ja vahvistaa nuoren kuulumista omaan yhteisöön.**

Ymmärryksen merkitys on erityisen suuri työskenneltäessä monikulttuurisessa yhteisössä. Jokaisella on omat tulkintamallinsa, jotka perustuvat omaan historiaan, toistuviin kokemuksiin ja kulttuurisiin käytäntöihin. Nämä ovat usein automaattisia ja ne otetaan käyttöön asiaa tiedostamatta.

Alla on pari esimerkkiä, joiden pohjalta voidaan keskustella erilaisista tulkinta- ja toimintamalleista.

Onko nuorella tai työntekijällä ollut vastaavanlaisia kokemuksia? Näitä keskusteluja voidaan käydä milloin vain, siihen ei tarvita LP:tä.

Ensimmäinen esimerkki koskee sitä, miten hyvä tahto ja huomaavaisuus voidaan ymmärtää välinpitämättömyytenä ja hylkäämisinä.

Esimerkki 1. Nuori puhuu puhelimesta omaisten kanssa. Hän menee huoneeseensa puhelun jälkeen. Hän tulee ruokailuun, on vähän itkettyneen näköinen, mutta ei muuta erityistä. Omaohjaaja kysyy, onko joku vialla. Nuori ei sano mitään, mutta puistaa päätänsä. Hän menee kouluun seuraavina päivinä ja tekee tehtävänsä ja askareensa. **Arki sujuu, mutta hän vetäytyy muiden seurasta ja alkaa viettää paljon aikaa yksin huoneessaan.**

Mitä ajatella? Nuori sanoi, ettei mitään ollut – selvästi oli jotain, mutta hänen vastauksensa antaa ymmärtää, että hän ei halua puhua siitä. Käyttäytyminen puolestaan kertoo, että hän haluaa olla yksin.

¹ Suurin osa ilman huoltajaa turvapaikkaa hakevista lapsista on nuoruusikäisiä. Tämän takia lokikirjassa käytetään yksinkertaisuuden vuoksi käsitettä 'nuori' kattamaan sekä lapset että nuoret.

Työntekijät haluavat kunnioittaa nuoren toiveita ja antavat hänen olla. **Nämä tulkinnat ja toiminta pohjautuivat suomalaiseen kulttuuriin, jossa kunnioitetaan toisen surua ja pyritään olemaan vaivaamatta.**

Entä jos nuori tulee kulttuurista, jossa suru on näkyvää, itketään yhdessä, suru jaetaan? Jos näin on, voi nuori kokea suomalaisen huomaavaisuuden välinpitämättömyytenä ja hylkäämisinä.

Ehkä nuori olisi kaivannut ihmisiä lähelleen, mutta kaikki läheiset olivat siellä kaukana. **Mitä jos työntekijä sanoisi, että ota kännykkä mukaasi ja tule seurakseni, kun teen paperitöitä?** Kaikki tuki ei perustu puhumiselle, usein pelkkä lähellä olo on iso asia. **Nuorelle voi tarjota läsnäoloa myös tietämättä mistä on kysymys, jos hän ei halua siitä puhua.**

Toinen esimerkki koskee sitä, miten tietynlainen käyttäytyminen voi yhdessä ympäristössä olla suotavaa ja jopa välttämätöntä, toisessa haitallista tai tuomittavaa.

Esimerkki 2. Nuori tavataan valehtelemasta kerta toisensa jälkeen erityisesti hänen puhuessaan perheestään ja omasta käyttäytymisestään. Suomalaisessa yhteiskunnassa valehteleminen on tuomittavaa ja erityisesti viranomaisille valehteleminen. Monet turvapaikanhakijat tulevat kuitenkin olosuhteista, joissa valehteleminen on ollut henkeä suojaava taito ja sitä on tarvittu myös viranomaisten kanssa toimiessa. On ollut tärkeitä, että lapset osaavat valehdella silmää räpäyttämättä, kun ovella oleva tuntematon kysyy missä isä tai veli on.

Olisi kohtuutonta odottaa, että nuori tai aikuinenkaan muuttaisi toimintaansa vain siirtyessään toiseen maahan, varsinkin, jos hän edelleen kokee oman turvallisuutensa uhatuksi mahdollisen karkottamisen takia. Tämän lisäksi nuoruusiässä valehteleminen on tavanomaista nuorella kuin nuorella. Kuinka moni meistä valehteli nuoruusiässä vanhemmilleen omista menoistaan, tupakanpoltosta ja muusta?

Sekä nuoren taustaan että ikäkauteen liittyvän toiminnan ymmärtäminen tekee mahdolliseksi rakentavan keskustelun ja ratkaisujen löytymisen. Kyseisen nuoren kohdalla valehteleminen aikaisemmista vaiheista saattaa johtua aikaisemmista elämäkokemuksista ja valehteleminen nykyisistä tulemisista ja menemisistä nuoruusikäisen halusta päättää itse omista asioista.

Työskenneltäessä ja asuttaessa monikulttuurisessa yhteisössä, törmätään aika ajoin tilanteisiin, joissa asiat ymmärretään eri tavoin. Työntekijän on hyvä tiedostaa tilanne ja ottaa se puheeksi, samoin kuin nuorenkin. Joskus tilanteet voivat olla huvittavia, joskus vakavia.

Yhteinen toiminta. On huomattava, että pelkkä toinen toisensa ymmärtäminen eri riitä, vaan sen on toteuduttava toiminnassa. Tämän takia LP –työskentelyssä tehdään toimintasuunnitelma. Kaikenlainen **nuoren ja työntekijöiden yhteinen toiminta** luo yhteenkuuluvuutta, mikä on ilman perhettä ja vanhempia olevalle nuorelle tärkeä hyvinvointia ja suotuisaa kehitystä tukeva tekijä. **Lyhyesti sanoen, yhteinen ymmärrys ja toiminta tukevat nuoren pärjäävyyttä uusissa olosuhteissa.**